

Handlingar, rörande Götha canal, tjenande till upplysning för dem, som åstunda deltaga i detta för riket wigtiga företag, hwartill subscription kommer att öppnas nästkommande april månad. =(Rubr.)= (S

Stockholm
1810

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

Handlingar,

Rörande

Götha Canal,

Tjenande till Upplysning för dem, som åstunda deltaga i detta för Riket wig-
tiga Företag, hvar till Subscription kommer att öppnas
nästkommade April Månad.

Stormågtigste Allernådigste
Konung!

Nedan mid 1772 års Riksdag hafwa Rikens Ständer lemnat sin upmärksamhet åt ett ingifwit förslag till Segelfarts öppnande emellan Wenern och Sjörsjön, och i underdanighet anmodat Konungen om des verkställighet genom Entreprenade. Rikens Ständers önskan uppfylldes till en del; undersökningar höllos och planer uppgjordes; men kändedomen af dylika arbeten hade då ännu ej hunnit den mognad, som är en frukt af sednare tiders erfarenhet, och detta wigtiga ämne öfwerläts åt glömfan, intill des Eders Kongl. Maj:t, under den tid Eders Kongl. Maj:t som Förmyndare förde Riksfyrrelsen, wisade möjligheten af Westerhafwets förenande med Sjörsjön igenom Sveriges Länder, förmedelt öppnandet af det swåraste stycket utaf denna Segelled: Trollhätte-Canalen.

Ej långt derefter utkom af Trycket en afhandling om Canaler med särskild hänsigt till Wenerns sammanbindande med Sjörsjön och Författaren uppdrogs i Näder att på Statens befohnd låta undersöka den projecterade wägen för Canalen. Detta verkställdes af en sticklig utländning och gaf det lyckliga resultat, att i fråga warande Patriotiska företag ej endast är möjligt att utföra, utan äfwen i sitt slag ett bland de minst swåra och af locala omständigheter måst gynnade.

Med fullkomlig öfvertygelse att denna Canals öppnande skall medföra de dermed åsyftade ändamål, Åkerbrukets och Näringarnes upphjelpande, Handels och Rörelsens liflighet samt Rikets fördel, att desutom samma Canal kan anses blifwa en ledare, till hwilken nästan alla andra, i framtiden möjliga, Canaler genom Rikets bördigaste Provincer böra riktas, hwarföre den och, förr än någon annan Canal-ledning genom Swerige läser böra fullbordas; så Rikens Ständer, med tillstyrkande af den föreslagne Götha Canals öppnande,

1:o. i underdanighet anhålla, det tacktes Eders Kongl. Maj:t i Näder widtaga nödiga anstalter till Canal-arbetets utförande genom Entreprenade af enskilde Personer, så infödde som utländningar, och derwid utstaka sådana wilfor, som lända så wäl Kongl. Maj:t och Kronan, som Entreprenurerna och det Allmänna till säkerhet och förmån.

2:o. Häremot lemna Rikens Ständer Kongl. Maj:t öppet, att af Kronans nu beäntliga jord, så wäl ersätta den som enskilde Personer kunna för-

lora och hwilken till Canalen åtgår, efter billiga öfwerenskommelser, eller skällig och laglig wärdering, som och till Canal-Bolaget öfwerlåta hwad till Canalsens fullbordande och underhåll nödigt pröfwas.

3:o. Föreslå Rikens Ständer i underdanighet, det måtte arbetsmanskap till gräfning m. m. af Infanteri-Regementerna, efter reende requisitioner lemnas emot skällig sold, samt tillika att från Kronans förräder måtte erhållas stenkupit krut till Sprängningar, och att Kronans till Canalen närbelägna Fogar och kalkbrott kunde till byggnaden så begagnas.

Om enskilde sola finna sin uträkning, att i denna Canals anläggande med sin förmögenhet deltaga, synes den böra blifwa deras ewärdeliga egendom, utan att Staten deraf kan taga någon direct inkomst; och på det ett så Riksgagneligt Företag må utan uppkof samt i en plan och ett sammanhang kunna verkställas, tillstyrka i underdanighet Rikens Ständer att alla möjliga och skälliga förmåner må i Näder det blifwande Canal-Bolaget förunnas.

Rikens Ständer framhärda ic.

M. Ånckarswård, Jacob Lindblom,
Landt-Marskalk. Talman.
H. N. Schwan, Lars Olsson,
Talman. B. St. Talman.

Stockholm, den 10 October 1809.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikens Ständer, angående Medel att verkställa den föreslagne Götha Canal-anläggning: Gifwen Stockholms Stott, den 10 November 1809.

Sedan Rikens Ständer uti underdanig Skrifvelse af den 10 sfilledne October anhållit, att Kongl. Maj:t wille i Näder widtaga nödige anstalter till utförande af det för Wenerns förening med Sjörsjön föreslagne Canal-arbete genom Entreprenade af enskilde Personer, så infödde som utländningar, och derwid utstaka sådana wilfor, som kunde lända så wäl Kongl. Maj:t och Kronan som Entreprenurerna och det Allmänna till säkerhet och förmån, samt Rikens Ständer derjämte i underdanighet tillstyrkt, att Canal-anläggningen måtte blifwa de enskilde Personers egendom, som med sin förmögenhet wille deruti deltaga, och att, på det ett så Riksgagneligt företag skulle utan uppkof samt i en plan och ett sammanhang kunna verkställas, alla möjliga och skälliga förmåner måtte det blifwande Canal-Bolaget i Näder förunnas; så har Kongl. Maj:t tagit detta ämne under öfwerläggning

och inkänt i Rikens Ständers önskan, att berede Canal, som skulle bereda Riket i allmänhet och flere Landsorter och Naringar i synnerhet de wigtigaste fördelar, måtte skyndigt kunna öppnas. Den Kongl. Maj:t förmodar, att den betydliga Summa, som till utförandet af detta stora företaget erfordras, utgörande efter upprättadt Kostnads-förslag En Million Serhundreda Tusende Riksdaler Banco, icke genom teckning af enskilde personer skulle kunna sammanbringas, så framt de icke hade att påräkna någon afsättning af deras hertill anwände penningar under byggnads-åren och en sålig winst derä efter arbetets fullbordad, hwartill Canal-infomsterne icke i början kunna blifwa tillräcklige. Ut en annan Rikets belägenhet än den närwarande skulle Kongl. Maj:t hafwa sunnit tjenligt, att af Statsmedlen använda någon årlig summa till underskott för i fråga warande företag, hwilket, såsom hela Riket gagna, wigerligen förtiente att befrämjas genom ett sådant biträde, förut lemnadt af andre Canal-werks ä en mindre widsträckt nytta. Men då detta biträde borde, för att uppfylla ändamålet, wara af något betydligt belopp, och alla Statens tillgångar nu måste för des onöwendiga behof sparas, så finner Kongl. Maj:t Sig böra till Rikens Ständers bifall uppgifwa ett annat medel, att befördra den af Kongl. Maj:t och Rikens Ständer gemensamt önskade Canal-anläggningens verkställande, det att tillägga det blifwande Bolaget rättighet att dermed förena en provincial Låne-Bank eller Discont-Inrättning, som med Lån af Banken understöddes. Hoppet om den winst, som ett sådant Discont-werk, å ett tjenligt ställe anlagd och med ömtänksamhet förwaltadt, kunde till Bolaget inbringa, skulle uppmuntra enskilde penninge-ägare att i den sålunda förenade Discont- och Canal-rörelsen deltaga. Kongl. Rungdörelsen af den 26te Augusti 1800, som i anledning af Rikens Ständers underdåniga tillstyrkande, blifwit utfärdad, gifwer anledning till flere Discont-werks anläggande i Landsorterna än de redan i Malind och Götheborg, genom enskilde associationer inrättade. Den winst, sådana Werk tillfönda delägarna, härdrer egentligen af penningar, som hos dem för lindrig Räkta på forrt eller obestämtd tid insättas, och med afdrag af laglig ränta på Sex Månader utlånas. Då de sålunda framlocka och sätta i omlopp penningar, hwilka för hwarje handa orsaker eljest blefwe liggande i ägarnes förvar, och derigenom befördra en för Naringarnas fortkomst angelägen penninge-rörelse, äro de ofelbart af en betydlig nytta; men om med denna nytta äfwen kan förenas den af winstens användande till stora företag, som fordra ett Allmänt understöd, så böra de ännu mera befrämjas.

Efter uppgjorde provisionella beräkningar, synes Canal-anläggningen kunna blifwa för enskilde personer förmonlig, och hopp om deras deltagande deruti således äga rum, i fall till den Discont-inrättning, som dermed borde förenas och ofördrörligen sätts i werket, på den ort, som Kongl. Maj:t kunde finna dertill mest påhände, Rikens Ständers Bank då genast försköte ett Lån emot tre procent årlig ränta, af Serhundreda Tusende Riksdaler, samt derjemte lemnade, när Canal-byggnaden komme i gång, ett förskötdt förskott dertill af Serhundreda Tusende Riksdaler att under Byggnads-åren rintfritt inneså, men hwarjore, sedan Canalen blifwit

fullbordad, Banken skulle undfå hälften af des bezällna affomst, liksom med rättighet för Bolaget att, när semton är efter Canalens öppnande till allmän farr till ända lupit, berörde 300,000 Riksd. återbetala, om Bolaget funne det för sig förmonligt, hwarefter Bankens delaktighet i Canal-infomstken upphörde.

Om Rikens Ständer finna skal att detta förslag bifalla, kunde äfwen Banken förbehållas rättigheten att med En Fullmäktig deltaga i den Direction, som kommer att Canal-werket styra.

I öfrigt borde den i fråga warande Disconten njuta samma förzäner som de i Malind och Götheborg redan anlagde, dock utan de särskilda fördigheter utöfwer den faststälde räntebetalingen å Bankens Lån, hwilka blifwit deså foreskrifna; hwaremot uttryckligen stadgas borde, att, i fall en eller flere delägare i Canal-werket undandroge sig att på de wilkor, som blifwa bestämde, bidraga till Canal-arbetets forgång, han eller de derigenom wore utslutne ifrån all delaktighet i Discont-inrättningen, såsom med Canal-werket oförljaktigt förenad, äfwen som att Discont-winsten icke kunde till annat behof än Canal-werks drift och icke till någon utdelning åt Actie-ägare utöfwer fastställd ränta användas, förzän Canalen blifwit särskild Bewillning Discont-werks belägga, synes dock detta derisån böra undantagas. Kongl. Maj:t imer nogsam de betänkligheter, som möta förslaget till en ansjakt, hwaregenom Bankens Credit ännu ytterligare skulle utträckas; men Kongl. Maj:t är öfwerlygd, att den fortfarande och warande styrka, som Banken genom Canalens werkingar skulle winna, i en upplyst beräkning böra anses wida öfwerfliga den tillfälliga wädan af en icke allför betydlig tillböfning af Bankens Sedelstock, hwilken genast ingår i den nya rörelse, till hwarö befrämjande den utgiswes. Då till Rikets frälsning fördrats ett utomordentlig användande af Bankens Credit, är ännu denna Credits upprätthållande Bankens wigtigaste angelägenhet. De säkraste och enda werksamma medel dertill äro sådana ansalter, som befrämja Herbrukets, Naringarnes och Handels tillwärt, bereda och underhålla listighet i penninge-rörelsen och stärka den Allmänna förmågan att utgöra den Bewillning, hwaraf Banken skal återhämta sina Staten gifna förskott.

Det i fråga warande Canal-Arbetet kan och böre icke i werket sättas förzän, efter återwunnen fred, Rikets öfriga förhållanden lofwa framgång å ett sådant företaget, och då skal, efter Kongl. Maj:t öfwerlygelse, Banken utan wäda kunna gifwa derz till ett förslag, hwaraf Riket och Banken hafwa att wänta en oberäknelig framtida nytta.

Kongl. Maj:t förblifwer Rikens Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest wälberwägen. Ut supra.

C A R L.

Hans Färta.

Stor mäktigste Allernådigste Konung!

Sedan Eders Kongl. Maj:t Nådigt behagat inskänna i Rikens Ständers underdåniga önskan, utörande anläggningen af en Canal till Wenerns

förenande med Osterfödan, genom Entreprenade af enskilde personer, och jemväl i Nader gillat, hwad Rikfens Ständer i underdanighet tillskrifte, att denna Canal, som skulle bereda Riket i allmänhet, samt flere Landsorter och Naringar i synnerhet, de wigtigaste fördelar, måtte skyndiamt öppnas, har Eders Kongl. Maj:t tillika i Nader yttrat den förmodan, att den betydliga summan, som till utförandet af ett så stort företag, erfordras, utgörande, efter upprättadt kostnads-förslag, En Million Sexhundrade Tusende Riksdaler Banco, icke genom teckning af enskilde personer skulle kunna sammanbringas, så framt de ej hade att påräkna någon afkastning af deras härtill anwände penningar, under byggnads-åren, och en sålig minst dera, efter arbetets fullbordan, hwartill Canal-inkomsterna i början ej blefwe tillräcklige. Då ett således nödwändigt biträde till företagets befrämjande och underhödd, borde, för att uppfylla ändamålet, wara af något betydligt belopp, och alla Statens tillgångar nu måtte för des onödförliga behof sparas, har Eders Kongl. Maj:t täckts uppgifwa det medel för Canal-Anläggningens verkställande, att tillägga det blifwande Bolaget rättighet, att dermed förena en Provincial-Bank, eller Discout-Inrättning, under förskott med Lån af Banken. Hoppet om den Winst, som ett sådant Discout-Werk, å ett tjenligt ställe anlagdt och med omtänksamhet förwaltadt, kunde till Bolaget inbringa, skulle i Eders Maj:ts nådiga tanka, uppmuntra enskilde penninge-ägare, att i den sålunda förenade Canal- och Discout-ordresen deltaga. Detta systemål har Eders Kongl. Maj:t ansett kunna lämpligast minnas, i fall till den Discout-Inrättning, som ofördrörligen borde sättas i werket, på den Ort Eders Kongl. Maj:t dertill funne måst passande, Rikfens Ständers Bank, då genast försköte ett lån, emot Tre procentis årlig ränta, af Femhundrade Tusende Riksdaler, samt derjemte lemnade, när Canal-Byggnaden komme i gång, ett särskildt förskott dertill af Trehundrade Tusende Riksdaler, att under Byggnads-åren, räntefritt inneså, men hwarför, sedan Canalen blifwit fullbordad, Banken skulle undså hälften af des behållna afkomst, likwål med rättighet för Bolaget, att när 15 år efter Canalens öppnande till ända Lupit, berörde 300,000 R:d. återbetala, om Bolaget funne sådant för sig förnänligt, hwarefter Bankens delaktighet i Canal-inkomsten upphörde. I händelse af Rikfens Ständers bifall härtill, har Eders Kongl. Maj:t äfwen ansett Banken kunna förbehållas den rättighet att med en Fullmäktig, deltaga i den Direction, som komme att styra Canal-Werket.

För öfrigt har Eders Kongl. Maj:t funnit, att, i fråga warande Discout, borde njuta samma förmaner, som de i Götheborg och Malmö redan anlagde, dock utan de särskilda skyldigheter, utöfwer den fastskilde ränte-betalningen, å Bankens lån, hwilket blifwit dessa föreskrifna, hwaremot uttryckligen skulle stadgas, att i fall en eller flere delägare i Canal-Werket undandroge sig att, på de wilkor, som blifwa bestemde, bidraga till Canal-arbetets fortgång, han eller de, derigenom wore utslutne från all delaktighet i Discout-Inrättningen, såsom med Canal-Werket ofskiljaktigt förenad;

äfwensom att Discout-Winsten icke kunde till annat behof än Canal-Werkets drift, och ej till någon utdelning åt Actie-Ägare, utöfwer fastskild ränta, användas, förr än Canalen blifwit fullbordad. Om Rikfens Ständer skulle med någon särskild bewillning Discout-Werken belägga, har Eders Kongl. Maj:t dock trott, detta böra derifrån undantagas.

Eders Kongl. Maj:t har i Nader ansett i fråga warande Canal-Arbete ej kunna i werket sättas förr än, efter återwunnen fred, Rikets öfrige förhållanden loswa framgång åt företaget, då äfwen, enligt Eders Kongl. Maj:ts öfwertygelse, Banken skall utan wada gifwa ett förslag, hwaraf Riket och Banken hafwa att förwänta en oberäknelig nytta.

Allt detta med hwad mera Eders Kongl. Maj:ts, under den 10 November sistledne år, härom afåtna Nådiga Propostion innehåller, hafwa Rikets Ständer tagit i öfwerwägande och med bifall till hwad Eders Kongl. Maj:t i öfrigt Nådigt föreslagit, i särskildt, såsom wilkor för bewillandet af Bankens biträde till Götha-Canalwerket, fastställt följande puncter:

1) Att, innan Banken något utbetalar, den påräknade summan af En Million i Actier, måtte wara fullteknad, den första insättningen dera af Tre procent verkställd, och Bolagets förbindelse på Bankens deri grundade säkerhet till Banco-Fullmäktige aflemnad. Om teckningen skulle öfwerstiga den påräknade Millionen, bör sådant ej wara förnekadt, utan att likwål, något afdrag på hela summan 800,000 R:d. deraf uppkommer, och blifwer då tiden för Bankens successiwa förskott förlängd.

2) Att Bolaget äfwen förut må hafwa afgifwit sin förbindelse, att Canal-werket blifwer Bankens Hypothek.

3) Att Banco-Fullmäktige må wälja en Directeur i Directionen för Canal-werket, hwilken lifa med de öfrige Directeurerne af Bolaget lönas, samt wid de årlige Revisionerne äfwen en Fullmäktig.

4) Att wid Riksdagen till Rikfens Ständers Banco-Utskott, och des emellan åt deras Revisörer, samt hwart år efter slutet af den årlige Revisionen, till Banco-Fullmäktige en Berättelse måtte aflemnas öfwer Werkets tillstånd, hwaraf de kunna taga kännedom om Werkets successiwa fortgång, och bedömma huru wida Bankens säkerhet forskar.

5) Att det lån, som blifwit begärdt å tre procent, stort, 500,000 R:d. må utbetalas af Banken, hälften så snart Actie-summan är fullteknad, och den andra hälften icke förr än ett år derfter, hwaremot Bolaget afgifwer behöriga Reuerier. Råntan bör liquideras hwart halft år och räknas efter Banco-stil.

6) För de öfriga 300,000 R:d. skall likaledes på samma sätt, som för de i föregående punct nämnde 500,000 R:d., tre procentis ränta af Bolaget erläggas. Dessa 300,000 R:d. komma dock ej att utbetalas förr, än Canal-Arbetet börjas, och ej fortare än Bolagets inrättade Discout inbetalningen fordrar.

7) För dessa Lån-biträdens återbefoamande hafwa Rikfens Ständer stadgat följande arumder: utan afseende på den tid, som behöfres till Canal-Werkets utförande, må de gifna förskotten niutas af Bolaget i 15 år, för Tre procentis årlig ränta; men efter den tidens förlopp, bör Bolaget öwägerligen

erlägga fyra procent årligen. Inbetalningen af de
åt Bolaget lemnade förskott skall efter Tjugooett års
förlopp, taga sin början; men inom det Tjugofemte
årets slut ofelbart vara fullgjord. Beträffande ti-
den för Canal-Werkets Discont, anse Rikens Stän-
der denna Discont böra fortsara under de Tjugo-
ett år Bolaget njuter Bankens förskott, och under
de fyra följande indraga sina utelöpande medel, för
att, när Banken efter Tjugofem års förlopp, är
till fullo liquiderad, då äfwen alldeles upphöra,
dock med det uttryckliga förbehåll, att för hvarje
år, som Canal-Discontens utdelning till Actie-ägarene
i ränta och Discont-winst skulle öfverskrida Nio pro-
cent, två tredjedelar af detta öfverskott då må
Banken tillfalla. De winst-medel, som sålunda
kunna tillflyta Banken, komma att afståttas såsom

en bekändta fond till Caraters anläggande, och Af-
tappnings-företag, inom Sverige, att användas, wäl
någon gång med lindrigare, men alldrig med druga-
re willkor, än de, som blifwit detta Bolags för-
unnade.

Slutligen hafwa Rikens Ständer pröfwat så-
ligt, det böra de för Canal-Werket bewillade ofwan-
nämde 800,000 Rd. sålunda utå, att i den mån
förskottet till Canal-Bolaget utbetalas, samma sum-
ma indraas af det Maximum, hwilket såsom för-
skott till Riks-Disconten blifwit bewilladt.

Rikens Ständer framhärda ic.

M. Anekariswärd. Jac. Ar. Lindblom.

Landmarskalk. Talman.

H. N. Schwan. Lars Olsson.

Talman. B. St. Talman.

Stockholm, den 22 Februarii 1810.

www.books2ebooks.eu